

ترجمه رتالیا در زیرنویس فیلم

نسرین الهی‌نیا*

کارشناس ارشد مترجمی زبان فرانسه، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۰/۲۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۱/۲۷)

چکیده

مقاومت فرهنگ‌ها در برابر ترجمه، از چالش‌هایی است که مترجمان با آن روبه‌رو هستند. عناصر ترجمه‌ناپذیر که در مطالعات ترجمه، «رتالیا» نامیده می‌شوند، به کلمات و اصطلاحات خاص هر کشور و منطقه گفته می‌شود که مربوط به زندگی روزمره، تاریخ، فرهنگ، موقعیت‌های جغرافیایی و مکانی مردم و کشوری خاص و فاقد معادل در زبان دیگر باشند. بررسی ترجمه رتالیا در فیلم، به‌ویژه زیرنویس که خصوصیات و محدودیت‌های بسیاری دارد، کمک بسیاری به تصمیم‌گیری مترجم و انتخاب‌های او می‌کند. در این پژوهش، زیرنویس فرانسé فیلم «فروشنده» اصغر فرهادی را انتخاب کردیم و آن را از لحاظ ترجمه مفاهیم فرهنگی بر اساس الگوی رتالیا بررسی و تحلیل نمودیم. مقایسه فیلم با ترجمه آن، راهبردهای مترجمان ناآشنا را با مواقع خاص و در مواجهه با کلمات و اصطلاحات فرهنگی در کشور مقصد نشان می‌دهد و در آموزش ترجمه و تربیت مترجم نقش مهمی دارد. همچنین، پیدایی و عاملیت مترجم را در انتقال مفاهیم فرهنگی بررسی و تحلیل می‌کند. در پایان، راهکارهایی برای بهبود مدل رتالیا با عناصر فرهنگی فارسی ارائه شده‌است.

کلیدواژه‌ها: رتالیا، ترجمه زیرنویس، عناصر فرهنگی، ترجمه‌ناپذیری، فرهنگ فارسی.

* E-mail: Nasrin.elahinia@mail.um.ac.ir